

Septembrikuus kõik, kõik on uus...

Tõstamaa Keskkoolis alustas oma kooliteed 22 õpilast

Ia klass

(Tõstamaa koolimajas)

1. Keiu Anderson
2. Mihkel Alasi
3. Samuel Allikas
4. Maico Eensalu
5. Kaarel Kase
6. Liisa Kõrvemaa
7. Kaur-Joosep Lomp
8. Marti Mölder
9. Helar Martson
10. Karoliina Palango
11. Tauno Palberg
12. Maarja Press
13. Liina Raavik
14. Liisa Rudnitski
15. Ardo Sireli
16. Veiko Sommer
17. Jüri Säask

Ib klass

(Pootsi koolimajas)

- 1 Kristo Karbus
- 2 Liis Leerimaa
- 3 Maarjan Rand
- 4 Mairi Ristal
- 5 Ronald Roosior

VOLIKOGU

7. septembril toimus Tõstamaa rahvamajas vallavolikogu korraline istung. Päevakord:

1. Infominutid. Toomas Rõhu
2. Detailplaneeringu algatamine Manijal. Valvo Volgerad
3. Maastikukaitsealade eeskirjad. Raine Viitas
4. Hariduskorraldus õppeaastal 2001/02 Toomas Mitt
5. Valla seisukoht haldusreformi osas. Toomas Rõhu
6. Arengukava läbivaatamine Toomas Rõhu
7. Valla esindaja valimine valijameeste kogusse. Heino Tamm

1. INFOMINUTID.

Vallavanem informeeris volikogu vallavalitsuse tegevusest istungitevahelisel perioodil.

- Viiendat korda toimusid Tõstamaa valla päevad ja neid võib hinnata kordaläinuks.

Vallapäevad on kujunenud oluliseks ja oodatud sündmuseks, mis pakuvad kultuuri ja meelelahutust nii vallaelanikele kui külalistele. Osaleb palju endisi tõstamaalasi, kelle elu on viinud kaugemale. Üritusi oli erinevatele huvigruppidele ja maitsele. Usun, et igaüks leidis midagi. Senini on suudetud vältida kordamist, sest programmis oli nii head vana kui uut. Meil on inimesi, kes suudavad kaasa tõmmata ja kellel on, mida teistele pakkuda.

Kahjuks on passiivseks jäänud vallaasutused. Kindlasti peaksid kaasa lööma keskkool, lasteaiad, raamatukogud, aga miks mitte ka hooldekodu jne. Samuti toimus enamik üritusi Tõstamaal, kuid ootaks rohkem ka külade aktiivsust eesotsas küllavanematega. Usun, et igas külas on võimalik teha midagi huvitavat ja omanäolist.

- Vana probleem on, et lasteaias katus jookseb kohati läbi. Tänavu on olukord veelgi halvenenud ja kuigi eelarves selle tarvis raha pole, tuleb remontida reservist. Korraldatud on vähempakkumine, kus osales viis firmat ja parima pakkumise tegi Maleko. Maksumus on 70 tuhat ja

tööd peaksid saama tehtud septembri lõpus-oktoobri alguses. Samuti on korrastatud lasteaias elektrisüsteem ja kilbiruum, kus olukord oli kohati avariiohtlik.

- Tõstamaa keskkoolis remonditi sel suvel saal, kaks klassiruumi ja teise korruse koridor. Oktoobri alguseks valmib 16-kohaline internaat. Alates 1997. aastast on tehtud töid kokku 11 miljoni eest. Finantseerimine on olnud keeruline ja sel põhjusel kipuvad tööd jääma viimasele momendile enne kooliaasta algust. Senini on finantseeritud riigieelarvest, maakondlikust investeeringute programmist, erastamise reservfondist, muinsuskaitsest, kultuurkapitalist ja vallaeelarvest. Remondi lõpetamiseks on vaja veel kaheksa miljonit.

- Rekonstrueerimist vajab amortiseerunud Tõstamaa katlamaja. Tööde maksumuse suurusjärg on ca 1 miljon, millest eratarbijad ja vald suudaksid läbi laenu finantseerida ehk 50 %. Et taotleda abi programmidest, on vajalik arengukava. Arengukava koostamine on küllaltki kalliskas ja selleks on võimalik taotleda projektiga raha majandusministeeriumilt. Kevadel esitas vallavalitsus taotlusprojekti ja majandusministeerium finantseerib töid 75 % ulatuses. Tänapäevaks on toimunud kava koostamise konkurss, kus osales kuus firmat ja komisjoni hinnangul tegi parima pakkumise AF Esteam OÜ. Leping on veel sõlmimata, kuid järgmise aasta alguses peaks energiamajanduse arengukava valmis olema. See ei käsitle üksnes katlamaja probleemi, vaid valla energiamajandust laiemalt. Arengukava peaks andma vastuse, millist tehnoloogiat ja kütet on katlamajas kõige otstarbekam kasutada, kuidas oleks kõige optimaalsem korraldada munitsipaalhoonete kütet, millistes piirkondades ei vasta elektrivarustus nõuetele ja milline on lahendus, millised on võimalused tuuleenergia tootmiseks jne. Töö koostamise käigus toimuvad avalikustamiskoosolekud, kuhu on kõik huvilised oodatud.

- Lõpetatud on Seliste kiriku väline korrastus. Kolme aasta jooksul on remonditud katused ja parandatud

ning värvitud välisvooder. Tööde maksumus on kokku 95 tuhat krooni, millest 70 tuhat on laekunud Jutale ja August Nõmme poolt Rootsist algatatud korjandusest. Ilma katusetöödeta oleks kirik täna oluliselt kahjustunud. Kirik on sobiv kontsertide ja näituste korraldamiseks ja ootame kultuuriinimeste initsiatiivi selles osas. Samuti võiks kohalike initsiatiivil taastuda kogudus.

- Lõpetatud on pingeid tekitanud ümberkorraldused valla koolivõrgus, mille eesmärk oli kvaliteetsem haridus, lastele suuremad võimalused ja raha optimaalsem kasutamine. Täpne tulemus selgub õppeaasta lõpuks, kuid praeguste prognooside kohaselt peaks põhjendamatu dubleerimise lõpetamise tulemusena vabanema 300-500 tuhat krooni, mida ei võeta valla haridussüsteemilt ära, vaid üritatakse pakkuda selle eest kvaliteetsemat haridust. Välja on kujunenud küllaltki optimaalne õpilasliinide süsteem, kuhu vajadusel on võimalik veel parandusi teha. Hea on, et leidsime Pärnu linnaga sõlmitud lepingu näol võimaluse jätkata laste õpetamist Pootsis, kus tegutsevad Tõstamaa keskkooli 3 liitklassi. Lepingu kohaselt võimaldame nädalakooliteenust 20-30 Pärnu õpilasele. Laste õpetamist Pootsis on võimalik jätkata niikaua, kuni kestab Pärnu linna kaasfinantseerimine.

- Augusti lõpus külastas valda delegatsioon Norrast, Pärnu sõprusmaakonnast Buskerudist. Tutvuti vallavalitsuse ja keskkooliga, delegatsiooni liikmed olid valdades, mis elanike arvult ja pindalalt on samas suurusjärgus Tõstamaaga. Otsustati arendada edasise sõprusidemeid. Soovime, et suhted kujuneksid võimalikult laiapinnalisteks ja kui kellelgi on ideid ja tegutsemissoovi, võib pöörduda vallavalitsusse Raine Viitase poole.

2. DETAILPLANEERINGU ALGATAMINE MANIJAL.

Ehitusnõunik Valvo Volgerad informeeris laekunud taotlusest algatada detailplaneering Manija saarel Manija maaüksuse osas, taotlusega vähendada kehtivat ehituskeeluvööndit. Volikogu otsustas detailplaneeringu algatada.

(järg lk 3)

(algus lk 2)

3. MAASTIKUKAITSEALADE EESKIRJAD.

Keskkonnaosakonnast on vallavalitsusse saadetud Manija, Nätsi-Võlla ja Kihnu väina maastikukaitsealade eeskirjade projektid ja need esitati volikogule tutvumiseks, mille järel peaks volikogu tegema võimalikud parandused ja siis need kooskõlastama. Huvilistel on võimalik eeskirjade projektidega tutvuda vallavalitsuses, kontaktisik - Raine Viitas.

4. HARIDUSKORRALDUS ÕPPEAASTAL 2001/02.

Kuna volikogu otsustega on hariduse valdkonnas viimastel aastatel tehtud olulisi muudatusi, kuulati ära valla hariduskorraldaja keskkooli direktor Toomas Mitt, kes rääkis uue süsteemi rakendamisest ja probleemidest. Uuele korraldusele üleminekul senini suuri probleeme pole olnud. Õppetööd alustas Tõstamaa keskkoolis 290 õpilast, neist Pootsi klassides 40. Gümnaasiumiklassides alustas 44 õpilast. Töötab 26 põhikohaga ja 2 kohakaaslusega õpetajat ning 2 õpetaja kandidaati. Meespedagooge on 8. Juurde oleks vaja tööõpetuse, matemaatika ja füüsikaõpetajat. Uued pedagoogid on inglise keele õpetaja Mare Smirnova ja taas tööle asunud Reene Tammearu. Peale internaadi valmimist kasutab seda 15 õpilast. Inventari osas on hädavajalik muretseda garderoobi ja internaadi

mööbel, samuti oleks vaja saali toole. Õpilasklasside osas oleks vaja reedeti pikendada Pootsi liini Lindini (8 õpilast) ja ehk ka hommikune Varbla liin peaks sõitma läbi Tõstamaa kooli juurest.

5. SEISUKOHT HALDUSREFORMI OSAS.

Vabariigi Valitsuse korraldusega on algatatud haldusterritoriaalse korralduse muutmine. Meid puudutavalt sisaldab see Tõstamaa ja Varbla valdade liitmist. Maavalitsus on pöördunud volikogude poole väljendada oma seisukohta otsuse vormis. Otsustati:

1. Mitte toetada Vabariigi Valitsuse korraldusega nr. 437-k 25.06.2001 algatatud haldusterritoriaalse korralduse muutmist Tõstamaa ja Varbla valdade liitmise osas, sest:

1.1 Puudub elanikkonna toetus, kuna inimesed ei tunneta liitumise vajadust ja kasulikkust.

1.2 Puuduvad veenvad põhjendused, miks seda on vaja teha ja mis muutub seetõttu paremaks.

1.3. Haldusreform ei lahenda tänaseid piirkonna põhiprobleeme, milleks on inimeste majanduslik toimetulek, tööhõive, ettevõtluse areng, elukvaliteet jne.

1.4 Ei näe, et liitumisega kaasneks kokkuvõid ja oluline teenuste efektiivsemaks muutumine.

1.5 Liitumisega kaasneb oht, et võim kaugeneb rahvast nii otseses kui kaudses tähenduses, kaob nn.

“oma tunne” ja tekib “teie-meie” sündroom.

2. Kui reform teostatakse nn. “jõuga ülevõltpoolt” ja vallad peavad vastama Vabariigi Valitsuse poolt esitatud tingimustele (3000 elanikku jne.), ning oleme sunnitud valima halvast variantidest parima, on selleks liitumine Varblaga. Eelduseks on, et reaalse katte saavad ja teostatakse reformi ettepanekus väljatoodud investeeringud.

6. ARENGUKAVA LÄBIVAATAMINE.

Igal aastal peab volikogu 1. oktoobriks läbi vaatama arengukava ja tegema vajalikud parandused. Otsustati, et volikogu liikmed vaatavad kava iseseisvalt läbi ja teevad järgmiseks volikoguks parandusettepanekud.

7. VALLA ESINDA JA VALIMINE VALIJAMEESTE KOGUSSE.

Selgitamaks, millist presidendikandidaati eelistab Tõstamaa volikogu, korraldati liikmete hulgas hääletus. Kohalolnud 8-lt volikogu liikmelt said võrdselt 2 häält Peeter Kreitzberg, Peeter Tulviste, Toomas Savi ja Arnold Rüütel. Valijamehe kandidaatideks esitati Heino Tamm ja Peeter Lapp. Kandidaadid tutvustasid oma seisukohti. Vastavalt protseduurireeglitele korraldatud valimiste järel osutus valijameheks valituks Heino Tamm.

Lugupeetud lapsevanemad.

Tõstamaa Vallavalitsus tuletab meelde võimaluse, et te saate tasuda laste toiduraha interneti teel. Kuna teleteenuse tekst on piiratud, selleks tuleb teil maksed teostada asutuste viisi: Tõstamaa lasteaed (Tõstamaa LA), Tõstamaa keskkool (Tõstamaa KK). Sulgudes olevat teksti palun kasutada asutuse määratlemiseks.

Näide: Teil on kolm last. Üks käib lasteaias ja kaks koolis. Siis tuleb teil teha kaks maksekorraldust.

1) Saaja nimi Tõstamaa Vallavalitsus
Saaja konto 10902001872008
Selgitus Tõstamaa LA 4R
(4R tähistab neljandat rühma, vastavalt sellele siis 5R või 6R.)

2) Saaja nimi Tõstamaa Vallavalitsus
Saaja konto 10902001872008
Selgitus Tõstamaa KK 2 kl ;10 kl
(2. kl tähistab klassi, millises teie laps õpib. Kui ühes ja samas klassis õpib kaks last siis 2 x 3 kl.)

Kui ülekanne on toimunud, tuleb välja trükkida tehingut tõendav dokument ja saata see kooli või lasteaeda.

Internetipangas tehingut sooritades on soovitatav lisada maksekorraldused määratud maksete kategooriasse.

MAKSE VIIMANE TEOSTAMISE KUUPÄEV ON 15.

Meie panga rekvisiidid :

Tõstamaa Vallavalitsus
Arve nr. 10902001872008
Eesti Ühispank 401

Karin Randmää
pearaamatupidaja
tel. 96 265

Elu keerleb ümber raha

1958. aastal, 13-aastase poisikesena läksin kodumaja põõningule "maailma avastama". Põõningud on ütlemlata huvitavad kohad – sinna on aegade jooksul kogunenud palju sellist, mida enam vaja ei lähe, aga mida ei raatsita ka hävitada. Vanades asjades tuhnides jäi näppu kolmepoolne rahakott, milles oli üks jagu mulle tundmatuid rahapabereid ja kabjakujuline peenrahakott metallmüntidega. Leiud sai tuppa toodud ja põhjalikuma vaatluse alla võetud. Oma teadmistest jäi puudu ja nii tuli isa appi kutsuda. Isa vaatas ja tegi mulle selgeks, et need on onust jäänud rahakotid ja enamus rahadest oli onu toonud kaasa Vabadussõja rinnetelt. Nendest kümnekonnast paberrahast ja samapaljast metallmündist sai alguse huvi rahade ja nende ajaloo vastu. Tasapisi olen rahade kogumisega tegelenud tänapäevani.

1992. aastal olime kõik rõõmsad, et Eestis hakkas jälle maksuma oma kroon. Tuleval aastal, enne jaanipäeva saab sellest juba kümme aastat. Eks igaühel on oma kogemused ja arusaam Eesti rahast. Raha on olnud iidsest ajast üks riigi sümboleid. Nüüd on Euroopa jõudnud nii kaugele, et minnakse üle ühisrahale – EUROLE. Enamuses Euroopa Liidu maades hakkab 2002. aastast maksuma EURO. Eesti peab läbirääkimisi ja teeb suuri jõupingutusi pääsemaks Euroopa Liitu. Üldine arvamus on, et paari aasta pärast oleme Euroopa Liidu liikmed ja siis saame ka ühisraha. Kas see on hea või halb – seda näitab tulevik. Nii või teisiti on ikkagi kahju oma rahast, vähemalt vanemal põlvkonnal. Sellega kaotame ka ühe riigi iseseisvuse sümboli, mis on nii käega katsutav ja mille eest on päris palju võideldud.

Need kaks omavahel nii lahusolevat ja ajaliselt küllalt kauget sündmust on ärgitanud mind uurima Eesti raha ajalugu. Eestikeelset kirjandust raha ajaloo kohta on väga vähe. Ainukesteks ülevaatlikumateks raamatuteks on E. Tenderi "Müntide ja mõõtude areng Eestis" väljaantud Tartus 1937. aastal

ja Ivar Leimuse "Eesti Vabariigi rahad 1918-1992" väljaantud Tallinnas 1993. aastal. Need kaks raamatut ja mõningad võõrkeelsed kataloogid on järgneva kirjutise põhimaterjaliks. Hulgaliselt olen kasutanud ka kõikvõimalikke ajaloolaseid raamatuid, teatmeteoseid ja kättesaadud dokumentide koopiaid. Teema on vägagi huvitav ja nii sai tänu Lea Ranniku pealekäimisel ja abile see kirjutis ka "Tõstamaa Tuultes" avaldamiseks sobitatud. Head lugemist.

RAHA EESTIS MUISTSEL ISESEISVUSAJAL

Teated rahast ja kaubavahetusest enne ristirüütlite tulekut on puudulikud. Pole sellest ajast ju mingeid kirjalikke ülestähendusi ja ainult mündileidude põhjal on võimalik saada mingit pilti. Müntileide Eesti aladel on siiski küllalt arvukalt, nii on EE andmetel leitud u. 16000 münti, mis on vermitud ja ilmselt ka Eesti aladele sattunud enne sakslaste ja taanlaste vallutusi. Neist on u. 6000 Araabia ja Bütsantsi päritoluga ja põhiline osa leitud müntidest pärinevad 9.-12. sajandist.

Vanimad Eestis leitud mündid on keisriaegsed rooma mündid – leitud Lõuna Eestist. Edasi järgnevad Bütsantsi, Pärsia ja Araabia mündid. Suur müntide vool algas IX sajandil Idast ja lõppes XI sajandil araabia maailma tabanud majandusliku ja poliitilise kriisiga. Need nn. kuufa mündid (hõbe dirhemid) on pärit mitmesugustest Ees-Aasia muhamediusulistest vürstide riikidest. XI sajandist alates on ülekaalus anglosaksi ja saksa denaarid (pennid). Peale müntide on leitud hulgaliselt vermitud hõbedat kas valatud või tahatud kangides, võrukujuliseks kõverdatud või vormituis tükkides.

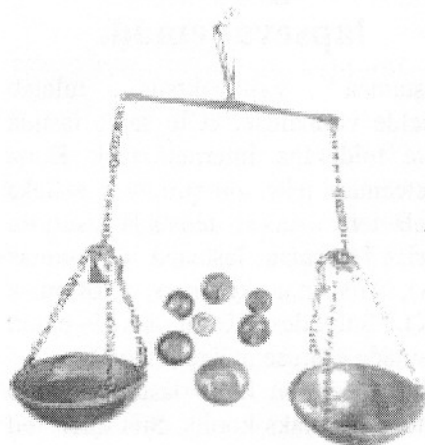
Sel ajal Eestis münte ei vermitud. Kaubavahetuses kasutati hõbedat, olid ju tolleaegsed mündidki hõbedast. Maksmine hõbedas toimus kaalu järgi – haudadest on leitud kaale ja vihte. Ei ole aga võimatu, et üldtuntud

münste anti ja võeti vastu kaalumata. Eesti oma rahasüsteemi kohta puuduvad andmed, küll aga oli eestlastele tuntud Vene rahaarvestus (1 grivna = 20 nogaatat = 25 kuunat = 50 rezanat = tundmatu hulk vekšasid, Jelizavetini järgi 100) ja ka Skandinaavia arvestusmark (1 mark = 8 ööri = 24 öörtigi a' 8 või rohkem penni).

Otsustades XIII saj. allikate järgi ja ka leidude põhjal ei olnud muistse iseseisvuse aja lõpul Eestis leiduva hõbedat hulk mitte väike. On teada, et 1211. aastal Varbola maalinnust piiranud venelastele maksid eestlased viimaste lahkumise eest 700 marka nogaatasid. Arvestades kaalu hõbedana, siis oli see 145 kg hõbedat ja seda ühelt linnuselt. Ei ole usutav, et sellised hõbedakogused toodi kaasa viikingiretkedelt – enamik tuli väliskaubanduse kaudu. Hõbedat kasutati ehteasjade valmistamiseks, enamus aga peideti aardena mullapõue – hädavarudeks ja miks mitte ka rikkuse kogumiseks. Needsamad kunagised peidikud, mis on mingi ime läbi tänapäevani puutumatusena säilinud, ongi tolleaegse rahandusliku ja kaubandusliku olukorra tundmaõppimisel üheks vähestest allikatest. Suurem osa sellest hõbedast voolas aga jällegi maalt välja võitluse kestel iseseisvuse eest. Tasuti hõbedas venelastele abi eest ja maksti kontributsiooni nii venelastele kui sakslastele.

Ago Lasn

(Järgneb oktoobrikuu lehes)

Hõbedakaalud ja kaaluvihid

Rasketest haigustest, mida on võimalik vältida!!!

Hea tervise hoidmise võimalusi on teada päris palju. Tervislik ja tasakaalustatud toitumine, paras füüsiline koormus, jaheda vee protseduurid, joogaharjutused oma mõtete, sisemaailma ja suhete korrastamiseks välismaailmaga, hoidumine kahjulikest ja suisa ohtlikest harjumustest-tegevustest. Loetelu saaks jätkata. Kõik need tegevused nõuavad järjepidevust, vaeva ja ka veidi kannatusi ning loobumisi nendega tegelemisel, kuid tulemuseks on ülim-TERVIS.

Eeltoodutega võrreldes on lihtsam, kiirem ja mugavam võimalus hoidumiseks tõsistest haigustest vaktsineerimine. On tõestatud, et see on efektiivseim tegevus, mis on suunatud teatud tõsiste haiguste vastu. Tänu vaktsineerimisele on kadunud inimkonda sajandeid räsitud katku- ja rõugeepideemiad. Meie lapsed ei haigestu paljudesse haigustesse, mis külvavad kannatusi ja surma meie vanemate ja vanavanemate lapsepõlvekaaslaste seas. Difteria, lastehalvatus, läkakõha, teetanus - need tõved on tänaseks peaaegu unustatud just tänu vaktsineerimisele. Kuid ega meedikud ei saa rahuldusega nautida tulemusi, uus aeg ja uued kombad on toonud kuhja uusi probleeme, millest veel mõne aastakümne eest ei osatud undki näha. Narkootikumide süstimisega ja juhuslike seksuaalsuhetega kaasnev oht nakatuda B hepatiiti, ulatusliku reisimisega tuua kaugelt maalt "külakostiks" kas midagi eksootilist või siis tavalist, kuid paljudele tõsist, kohati ka surma põhjustavat haigust-grippi. Jäänud on ka paljudele vanainimeste surma põhjustav kopsupõletik, mida põhjustab pisik nimega pneumokokk.

Mida saab nende haiguste vastu ette võtta? Vastus on lihtne - kas hoiduda, kui seda ei saa või ei taheta, siis vaktsineerida, veel parem on teha mõlemat koos. Järgnevalt on esitatud mõnede haiguste vastu vaktsineerimiste näidustused ja kord, kuidas see toimub.

• GRIPI VASTANE VAKTSINEERIMINE

Gripp on nakkushaigus, mis kulgeb puhangutena ülemaailmselt. On tähele pandud, et gripi ringkäik ümber maailma saab alguse Hiinast, levides sealt ligikaudu 6 kuu jooksul Euroopasse. Vaadates Hiinas toimuvat, on võimalik prognoosida vastavate viiruse alaliikide levikut ja toota ka vastavaid vaktsiine.

Firma Aventis Pasteur poolt on tooduna on Eestis saadaval gripivaktsiin "Vaxigrip".

Gripivaktsiini efektiivsus on u.90%, noortel (alla 60 a. patsientidel-euronormatiiv) on vaktsineerimise järgselt risk haigestuda 10 x väiksem. Vaktsineerimise järgselt hakkab immuunsus vastava tüve vastu välja kujunema 7-10 päeva möödudes. Vaktsiin ise on surmatud, see tähendab, et vaktsiin ise ei või põhjustada haigust, küll aga kergeid üldnähte vähese palaviku või haiglase enesetunde näol.

Vaxigripiga võib vaktsineerida lapsi alates 6 elukuust. Lastele 6 elukuust 3 eluaastani on annus poole väiksem: 0,5 ml. Üle 3 a lastel ja täiskasvanutel on tavaannus 1 ml. Vaktsiin manustatakse lihasesse. Õige aeg selleks on septembris-detsembrini ehk siis enne haigestumise kõrgperioodi talvekuudel. Vaktsiin maksab olenevalt tootjafirmadest ja apteegist 66-85 krooni. Kõik suuremad raviasutused vaktsineerivad soovijaid, sellele eelneb läbivaatus, vastunäidustuste väljaselgitamine. Kuna raviasutus tellib vaktsiini läbi apteegi, siis on hind patsiendile suurem-erinevates raviasutustes 100-180 kroonini. Tõstamaal on hinnaks kujunenud 100 krooni. On ka võimalus, et patsient tellib ise vaktsiini apteeki, selle saabumisel ostab selle välja ja siis kiirustab süstima. Seda ei saa aga päris soovitada: vaktsiini hoidmisel on oma kindlad eeskirjad, ka on see üksjagu tülikas.

• B HEPATIIDI VASTANE VAKTSINEERIMINE

B hepatiit ehk kollatõbi on viirushaigus mis levib sugulisel teel või kasutades nakatanu verega kokkupuutunud süstlaid. Haigus on ülinakkav, nakatumiseks piisab silmale nähtamatust vereosakesest. Tekkinud tõbi kahjustab eelkõige maksa, kulg võib olla 90 % äge 10 % aga krooniline. Lastel on krooniline kulg sagedasem: 50 %. Krooniline haigusvorm võib lõppeda kas maksa pöördumatu kahjustuse ehk maksatsirroosi tekkega või maksavähiga. Nendel haigustel ravi aga ei ole, haige sureb. B hepatiit on viimastel aastatel aktuaalseks muutunud just süstivate narkomaanide arvu tõusu tõttu, oma osa on siin ka juhuslikel seksuaalsuhetel kui ei kasutata kaitsevahendeid. Haigust on täie tõsidusega võrreldud aidsiga: nakatumise mehhanism on sama, surmajuhte on küll vähem, aga haiguse levik sadu kordi ulatuslikum. Haigestumise vältimine on lihtne: hoiduda narkootilistest ainetest või kasutada ühekordseid süstlaid, samuti hoiduda juhuslikest seksuaalsuhetest, kui teisiti ei saa, siis kasutada õigesti paigaldatud kondoomi. Nendele lihtsatele tõdedele lisaks on võimalik ka B hepatiidi vastane vaktsineerimine. On meeldiv tõdeda, et Eesti Vabariik on leidnud rahad selle läbiviimiseks koolinoorte seas. Esialgu on selleks valitud 13-aastaste õpilaste rühm, selles vanuses kasvab statistika kohaselt hüppeliselt nn. riskikäitumine. Vaktsineerimine on neile tasuta, selle viib läbi perearsti meeskond. Vaktsineerimine ise koosneb kuue kuu jooksul tehtud kolmest süstist: näiteks esimene süst 1.01, teine 01.02 ja kolmas 31.06. Järgnevalt tehakse 1 süst iga 5 aasta järel. Vaktsineerimine on vaba kõigile, kes tunnevad, et see haigus võib neid ohustada. 1 annuse hind on 50-60 krooni, kokku seega veidi üle 150 krooni- seda ei ole eluohtliku haiguse vältimiseks üldse palju. Kõik kes on eeltoodu põhjal sellest huvitatud- andke vaid endast märku, tellime vaktsiini ja tulete süstima.

(järg lk 6)

(algus lk 5)

• KOPSUPÕLETIKU VASTANE VAKTSINEERIMINE

Peamiseks kopsupõletikku põhjustavaks pisikuks on bakter nimega *Streptococcus pneumoniae*. Hea sõnum kõigile, eriti vanemaealistele südame-veresoonkonna haigusi, suhkruhaigust ja teisi kroonilisi haigusi põdejatele: ka selle haigustekitaja ja tema 20 sagedasema sugulase vastu on välja töötatud vaktsiin. Kopsupõletik on iga vanemaealise patsiendi hirm, sest see haigus on nende peamine surma põhjus. Selleni võib viia kas organismi madal kaitsevõime, või mõni muu haigus: insult, vähktõbi, kestev lamamisrežiim. Musta huumori valda kuulub ütlus "kopsupõletik on vana inimese sõber". Uuringud on näidanud, et vanemaealiste vaktsineerimine tasub ennast ka majanduslikult. Nii hoitakse kokku summad, mis muidu oleksid kulunud ravimitele, hooldusele, haigla-päevadele ja ka kirstudele. Vaktsineerimine ise on lihtne: vaid 1 süst 5 aasta järel. Vaktsiini hind on u.150 krooni. Kõik elatanud inimesed ja nende lapsed - mõtelge kopsupõletiku vastasele vaktsineerimisele. Kui on tekkinud tõsine huvi- andke märku ja ajame asja joonde.

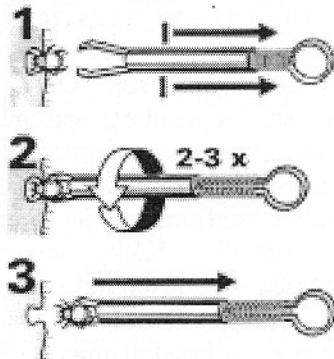
• DIFTEERIA-TEETANUSE VASTANE VAKTSINEERIMINE

Nende haiguste vaktsineerimine on juba kestnud aastaid. Eesti Vabariik tagab vaktsiini kõigile elanikele, seega on vaktsineerimine tasuta kõigile, ka haigekassa kindlustuseta patsientidele. Difteeria on haigus, mis viis hauda meie vanaemade-vanaisade eakaaslast, ka tänapäeval ei ole see haigus kuhugi kadunud. Mitte kaugel meist- Läti Vabariigis registreeritakse aastas mitusada haigusjuhtu, Eestis on see arv tänu ulatuslikumale vaktsineerimisele mõnevõrra väiksem. Teetanus aga on haigus, mille võib saada kõigi välitingimustes juhtunud "veriste traumade" tõttu. Haigus on surmav või raskelt invaliidistav. Kaitseks nimetatud haiguste eest tehakse 1 süst iga 5 aasta järel. Vaktsineerimine on näidustatud praktiliselt kõigile elanikele. Laste

vaktsinatsioon teostatakse vaktsineerimiskalendri alusel alates 3 elukuust, selle eest hoolitsevad kohusetundlikud lapsevanemad ja meedikud. Kõik teised aga peavad meenutama, millal on viimati tehtud süst millegi sarnaste tõbede vastu, kui ei taha aga meenuda, siis olete oodatud vaktsineerima.

• PUUKENTSEFALIIDI VASTANE VAKTSINEERIMINE

Tõstamaa asub puukentsefaliidi endeemilisel levikualal, selle kandi puugid kannavad endas sagedamini haigust põhjustavat viirust. Seetõttu esineb siinkandis ka sagedamini puukentsefaliiti, rasket kesknärvisüsteemi haigust, mis võib lõppeda raske invaliidsuse või surmaga. Haigusel ei ole kahjuks ka kindlat ravi. Kui puuk on hammustanud, tuleb ta eemaldada nii kiiresti kui võimalik. Puuki ei tohi pigistada, teda ei tohi lämmatada õlide ja bensiiniga. Sellega soodustame haigustekitaja sattumist kehasse. Puugi eemaldamiseks tuleb haarata spetsiaalse pintsetiga võimalikult naha lähedalt ja keerata mõned tiirud, mille järgselt puuk eemaldub.

Puugi eemaldamiseks on saadaval spetsiaalne instrument, mida võib osta apteekidest. See seade on hädavajalik kodudes, mille ümber leidub palju puuke või mille elanikud on puukide "lemmikud". Kui kardate, et ei saa puugi eemaldamisega hakkama, siis on kindlam tulla vastuvõtule. Puugihammustust ei ole võimalik alati vältida, seetõttu on kindlam entsefaliidi vastane vaktsineerimine. Vaktsineerida võib kõiki, nii väikelapsi kui elatanud inimesi. Kui puudub väga suur nakatumisoht on soovitatav väikelapsi vaktsineerida alates esimesest eluaastast.

Vaktsineerimine koosneb kolmest süstist, teine süst tehakse 1-3 kuul ja kolmas 9-12 kuud peale teist süsti. Järgnevalt tehakse 1 süst iga 3 aasta tagant. Soovitatav aeg vaktsineerimise alustamiseks on sügis-talvekuud, nii võib olla kindel, et vastupanuvõime haiguse vastu on kevadeks välja kujunenud. Puugivastase vaktsineerimise ühe süsti hind on 160-180 krooni. Esmapilgul veidi soolasena tunduv summa on siiski väike võimaliku kahju kõrval, mida puugihammustus võib kaasa tuua. Isegi kui puuk ei hammusta, on tähtis hingerahu nii omaenda, kui lähedaste tervise pärast.

Lugupeetud vallaelanikud !

Lugege veelkord eeltoodud kirjatükk läbi ja pidage veidi aru. Vaktsineerimine on tõhus meetod rasketest haigustest hoidumiseks. Osa vaktsiinide eest tasub riik, kuid teiste eest tuleb ise maksta. Miks mitte kinkida oma vanavanematele või lastele sünnipäevaks tavapärase ninni-nänni asemel hoopis vaktsiini, mis võib neid kaitsta raskest, ka surmaga lõppeda võivast haigusest. Mõtelgem selle peale!

Nagu märgitud, on vaktsineerimiseks sobiv aeg praegu jõudmas kätte. Kõik, kes on sellest huvitatud, olete oodatud vastuvõtule. Siis selgitame välja kõige õigemad lahendused ja väljastame ka vaktsineerimispassi.

Head tervist kõigile soovides

Madis Veskimägi

15.09.2001

Võlglaad seisuga 14. september 2001.a.

1. Krystina Joao	13129.90
2. Katrin Kiisler	13026.25
3. Anna Reinart	10385.60
4. Juulia Härm	10375.85
5. Maire Miemis	9141.30
6. Erik Oidersalu	5715.15
7. Helgi Heindla	5430.00
8. Marika Somelar	4694.65
9. Õie Vaaks	4208.25
10. Malle Maruse	4058.35
KOKKU:	80165.30

SuFe

SPORT

Suvel osalesid valla spordiesindused mitmel võistlusel, mis senini vallalehes kajastamata.

SUVEMÄNGUD

Pärnumaa suvemängud toimusid sel aastal 9.-10. juunil Pärnu-Jaagupis. Tõstamaa saavutas väiksemate valdade (alla 2000 elaniku) grupis üldkokkuvõttes III koha. Oma parima andsid kõik 33 erinevatel aladel valla eest võistelnud.

Krossijooksus saavutati 4. koht 9 võistkonna hulgas. Meie parim oli Priit Kaljurand 7. kohaga 3000 m distantсил.

Jahilaskmises tuli viimaste aastate kõrgeim koht 6. koht 11 esinduse hulgas. Võistkonda kuulusid Kalle Kask, Mikk ja Alar Kuusik ning Jaak Jaansoo.

Orienteerumises oldi 12 võistkonna hulgas 6.-ndad. Meie parimad olid Kätlin Jürgens II ja Epp Tuisk ning Saima Rand III kohtadega oma vanusegrupis.

Juhtkonnavõistluses (sulgpall, tule- tõrje teatevõistlus ja tõukerattaralli) oli Toomas Rõhu kokkuvõttes 5.

Meeste võrkpallis saavutati 14 võistkonna hulgas 7. koht.

Kergejõustikus jääd 15 võistkonna hulgas 11. Probleeme on võistkonna komplekteerimisega. Nõrk on keskkooli osa, vaatamata sellele, et toimuvad kergejõustikutreeningud. Seda hinnatavamad on väljasolnute pingutused. Meie parimad tulemused olid Argo Kaelepi ja Jaanika Soosaare III kohad kaugushüppes ja 800 m jooksus.

Veloergomeetril sõudmises olid Kairi Kuur, Valvo Volgerad ja Kuldar Miidu 12. (16 võistkonda). Naiste arvestuses oli üks parimaid Kairi Kuur. Suvemängude aladest ei osalenud Tõstamaa **naiste võrkpallis** ja **kõieveos**.

RANNAMÄNGUD

Toimusid 6.-7. juulil Audrus Valgerannas.

Pendelteates kaotas Tõstamaa nagu alati pulga, ja pidi leppima 4. kohaga.

Perevõistluses saavutas vald üldkokkuvõttes III koha. Väljas olid perekonnad Martson ja Miido.

Juhtkonnavõistluse võitis Tõstamaa, esindasid Valvo Volgerad ja Toomas Rõhu. Viimaste aastate parim, III koht saavutati **kõieveos**. Võistkonda kuulusid Ahto Peters, Erki ja Kaido Idvand, Tõnu Väli, Toomas Rõhu ja Jaak Jaansoo. **Meeste võrkpallis** oli Tõstamaa 4., **naiste võrkpallis** 5.

Taidluses taieldi ennast 4. kohale. **Kalapüügis** saavutasid Ain Birk ja Toomas Rõhu III koha. **Sangpommis** oli Tõstamaa 4., kus kahjuks jäi mõnede meeste osavõtt ainult lubaduseks.

Viktoriinis oli Tõstamaa II, võistkonda kuulusid Herje Vahemäe, Karin Randmäe, Enn Martson ja Toomas Mitt.

Kergejõustikus oli Tõstamaa 4. Individuaalselt tulid võitjateks Karin Väana veteranide kuulitõukes ja Argo Kaelep meeste kaugushüppes, II koha saavutasid Kairi Kuur naiste kuulitõukes ja III Grete Adler tüdrukute sprindis ja kaugushüppes. **Aerutamises** saavutasid II koha Tiina Kapten ja Andres Martson.

Üldkokkuvõttes tuli leppida 4. kohaga Audru, Häademeeste ja Varbla järel ning Tahkuranna ja Kihnu ees.

Spordiklubi

Uus aasta vajab uut kalendrit

Aasta hakkab lõppema ja kiiremas korras on vaja mõtlema hakata tulevase aasta kalendri koostamisele. Siinkohal on taas vaja kõikide vallakodanike ja meie külaliste ning sõprade abi, et uus kalender varustada ilusate piltidega meie valla kuulsusrikkast elust.

Pildid paluks tuua vallamajja Karin Randmäe kätte hiljemalt 1. oktoobriks. Et kalendri koostajate tööd kergendada, märkige foto tagaküljele, millega on tegemist, kes on fotol kujutatud isikud, kus ja millal pilt tehtud. Kindlasti peab igal fotol olema autori nimi, vastasel korral võiva teie fotod suures piltide laviinis kaotsi või segi minna ja pärast on raske neid omanikule tagastada.

Loodame, et 2002. aasta kalender tuleb varasematest veelgi sisukam ja ilusam.

Harvet Toots

Kaastundeavaldus Tõstamaa keskealistele

Tõstamaa suvehooaja kõige ilusam pidu oli suve lõpetamise pidu 1.septembril.

Laululava ümbrus oli kenasti värskelt niidetud, koolimaja põrandalaudadest lõke oli nagu mõnus püstkoda, mis pildus sädemeid ja andis valgust.

Ilm oli tuulevaikne ja taevaskuulus täiskuu. Kõige selle juurde veel Oleg Sõle mõnusad muusikapalad....

Ohh...see oli niivõrd nostalgiline....

Oli ju see pidu mõeldudki just keskealistele, kes said meelde tuletada oma noorusaegu, mil olid kuulsad sellised ansamblid nagu "Consilium" ja "Polüfon".

Tunneme kaasa neile inimestele, kes ei viitsinud end niipalju vaevata, et laululavale tulla.

Meie kes me peol käisime.

TÕSTAMAA VALLAVALITSUS TEATAB

Et maa hindamise seaduse § 5.1 lõike 2 kohaselt pannakse Tõstamaa valla 2001. aasta maa hindamise tulemused avalikult välja 11.-30. septembrini Tõstamaa vallamajas Sadama tee 2 Tõstamaal, Pärnumaal.

Huvitatud isikutel on õigus 10 päeva jooksul avaliku väljapaneku lõppemisest arvates esitada hindajale kirjalikke parandusettepanekuid ja pretensioone ning kautsjonit tasumata vaidlustada hindamise tulemusi.

*Pisut päikespaistet
ja raasuke raskuserüüti,
killuke küllusekulda
ja natuke nukrusenooti
... ja aasta on astunud edasi.*

*Valve Randmäe
Õie Klaats*

Südamlik õnnesoov!

Enised töökaaslased Tõstamaa
Lasteaiast.

Õnnitleme septembrikuu sünnipäevalapsi

Mis küll hoiab noorust hinges
veel ka siis, kui hall on juus?

See, et elu suures ringis
igal sammul kõik on uus.

Uus on iga koiduvalgus,
ükski päev ei kordu eal,
uued mured jäävad jalgu,
neist on üle uued head.

Helmi Orgvee 91
Linda Lõõbas 80

Arteemi Odes 80
Veera Kiirats 79
Helmi Udu 78
Leida Grahv 77
Hilda Lillepuu 77
Ailo Aaslaid 75
Arnold Nurm 75
Arteemi Pärnapuu 75
Meeta Leetmaa 75
Meida Klaas 74
Benita Püss 72
Helju Siinne 70

Leida Metsa 70
Peet Maa 65
Laine Palusalu 65
Valve Randmäe 60
Rein Kütt 60
Helme Vainula 60
Õie Klaats 60
Heti Lumi 50
Jaan Tuulmes 50
Avo Miidu 50
Raivo Mändla 50

Väike eelteade selle aasta ürituste kohta Tõstamaa Rahvamajas

6. oktoobril Sisehooaja avapidu

oktoobri lõpus folkloorirühma "Vokiratas"
20. aastapäeva pidu.

17. novembril Mardi-Kadri karneval.

22. detsember Alevi jõulupidu.

Tõstamaa rahvamajas

6.oktoobril
algusega kell 19.00

SISEHOOAJA AVAPIDU

Kavas MISS TEINI 2001 VALIMISED

Tantsuks ans. "Tule taevas appi."

Pilet 20 kr.

Laudade ettetellimise võimalus.

OÜ LANDEKER ostab kasvavat metsa ja
metsamaad hind kuni 60000 EEK/ha.
Tasu kohe!

Tel. 05179866, 05110415

MISS TEINI 2001 valimised Tõstamaal toimuvad 6.oktoobril.

Missikandidaatide kogunemine 24. septembril
kell 17.00 Tõstamaa rahvamajas.

Võistlus toimub juba kolmandat aastat ja kavas
on traditsiooniliselt kolm vooru:

1. tutvustamine
2. fantaasia voor
3. piduliku õhtukleidi voor.

Ootame rohkelt 11-14 aastaseid tütarlapsi!

Tõstamaa rahvamajas alustab tööd
DAAMIDE AEROOBICA
alates 2. oktoobrist kell 18.30

Igal teisipäeval ja neljapäeval.

Kuumaks 40.-

Ootame rohket osavõttu!

Alates 19. septembrist igal kolmapäeval
kell 11.00 on võimalus osaleda

BEEBIKOOLIS

(alates kuuendast elukuust)

Kohtumiseni taastusravi keskusel!

Tõstamaa
valla
ajaleht

Toimetatus:

Lea Rannik Tõstamaa Raamatukogu
Alo Adler Tallinna Tehnikaülikool
Trükkinud OÜ Hansaprint

tel. 96 184
tel. 96 231

lea.rannik@mail.ee
alo.adler@mail.ee